

CZU: 349.6

ASIGURAREA CALITĂȚII AERULUI ÎNCONJURĂTOR: PROBLEME DE ORDIN LEGISLATIV, ORGANIZAȚIONAL ȘI ADMINISTRATIV

Natalia ZAMFIR

Universitatea de Stat din Moldova

În articol sunt analizate punctele forte și cele slabe ale cadrului legislativ și normativ la etapa transpunerii standardelor UE privind gestionarea calității aerului, identificarea lacunelor din cadrul instituțional și a mecanismului de coordonare existent la moment.

Noua Lege privind calitatea aerului înconjurător va stabili bazele juridice și organizaționale privind evaluarea calității aerului, desemnarea zonelor și a aglomerărilor, măsurile necesare pentru protejarea sănătății umane și a mediului întreg. Legea reglementează măsurile destinate menținerii calității aerului înconjurător, acolo unde aceasta corespunde obiectivelor pentru calitatea aerului înconjurător stabilite, și îmbunătățirii acestuia în celelalte cazuri. Respectivul măsuri având menirea de a consolida și îmbunătăți cadrul legislativ.

Cuvinte-cheie: *calitatea aerului înconjurător, protecția mediului, cadru normativ, convenții internaționale.*

AMBIENT AIR QUALITY: LEGISLATIVE, ORGANIZATIONAL AND ADMINISTRATIVE PROBLEMS

This article aims to analyse the gaps of existing legislation, procedures, institutional system, the competence and responsibilities of the bodies in compliance with regulatory EU Directives in the area of managing air quality.

The new Law on ambient air quality would facilitate strengthening legal regulation in the area through special provisions in the following aspects: to approve the list of zones and agglomerations throughout territory; to approve of measurement systems and ensure the accuracy of measurements for human health and environment protection; to establish the methods for managing air quality; to fortificate and improve the branch of legislative framework.

Keywords: *ambient air quality, environmental protection, legal framework, international convention.*

Introducere

Creșterea îngrijorării la nivel mondial cu privire la eficiența protecției mediului și a sănătății umane a dus la dezvoltarea unei politici internaționale privind evitarea și combaterea sau reducerea emisiilor de poluanți atmosferici nocivi.

Calitatea aerului are un impact direct asupra sănătății populației, poluarea lui având efecte pe termen scurt care includ infecții ale căilor respiratorii, cum ar fi pneumonia și bronșita, și agravarea condițiilor existente, cum ar fi astmul și emfizemul. Poluarea aerului poate avea impact asupra speranței de viață, deoarece efectele pe termen lung includ bolile pulmonare și cardiace [1].

Potrivit informațiilor oficiale, poluarea aerului în Republica Moldova este determinată prioritar de circulația rutieră, cea feroviară și aeriană, de producerea energiei electrice, de încălzirea locuințelor, precum și de activitatea industrială [2].

Poluarea aerului este generată în special de folosirea energiei și de activitățile de transportare. Urbanizarea, dezvoltarea industriei și a transportului provoacă emisii cu concentrații mari de substanțe poluante în atmosferă, emisii care duc la efecte nocive asupra naturii și a tuturor organismelor vii [3].

Atmosfera este considerată un mediu de tranzit pentru poluanți, dar un mediu în care aceștia se propagă cel mai repede și parcurs distanțe mult mai mari decât în alte medii. Poluarea aerului nu cunoaște frontiere naționale.

Problema poluării transfrontaliere a fost abordată pentru prima dată abia în anii 1970. Până la acel moment poluarea atmosferică a fost concepută ca fiind un fenomen local, iar reglementarea acestuia la nivel internațional nu era considerată o necesitate [4].

Însă, odată cu perceperea fenomenului de circulație la distanțe relativ mari a poluanților din aer, precum și a consecințelor direct legate de acest fenomen, cum ar fi ploile acide, care afectează atât sănătatea, cât și activitatea oamenilor, precum și vegetația, apele de suprafață, societatea internațională a ajuns la concluzia că este nevoie de reglementarea juridică a poluării transfrontaliere pe distanțe lungi.

În ceea ce ține însă de poluarea atmosferei pe distanțe lungi, dezvoltarea cadrului internațional legal vizează Convenția de la Geneva privind poluarea transfrontalieră a aerului la distanțe lungi din 1979, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.399-XIII din 16.03.1995. Convenția a fost extinsă prin 8 protocoale.

Prevederile Convenției de la Viena pentru protecția stratului de ozon din anul 1985 și Protocolul de la Montreal privind substanțele care distrug stratul de ozon (Montreal, 1987), la care Republica Moldova a devenit parte în anul 1996 prin Hotărârea Parlamentului nr.966-XIII din 24.07.1996, obligă părțile semnatare să protejeze în primul rând sănătatea umană și mediul înconjurător de la efectele epuizării stratului de ozon.

La nivel internațional era necesară instituirea unei reglementări comune tuturor domeniilor care vizează mediul prin fortificarea dreptului la informație, dreptului de participare la luarea deciziilor, precum și a accesului la justiție.

În această ordine de idei, reieșind din necesitățile enumerate anterior, Convenția Comisiei Economice Europene a Organizației Națiunilor Unite (CEE a ONU) privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu (cunoscută și sub denumirea Convenția de la Aarhus) a fost deschisă spre semnare la 25 iunie 1998, în cadrul celei de-a IV-a Conferințe Ministeriale „Mediu pentru Europa” desfășurată în localitatea Aarhus din Danemarca.

La 25 iunie 1998 Convenția a fost semnată de 39 de state, de Uniunea Europeană și a intrat în vigoare la 30 octombrie 2001. Republica Moldova a fost prima care a ratificat Convenția din 7 aprilie 1999 prin Hotărârea Parlamentului nr.346-XIV din 7 aprilie 1999.

Convenția a fost extinsă prin Protocolul privind Registrul emisiilor și transportul substanțelor poluante (RETP). La fel, prin Legea nr.99 din 26.04.2013 Republica Moldova a ratificat Protocolul privind registrele emisiilor și transferului de poluanți, întocmit la Kiev la 21 mai 2003, la Convenția de la Aarhus, asigurând responsabilitatea de colectarea informațiilor privind emisiile de poluanți și transferul acestora, instituirea și ținerea registrului național al emisiilor și al transferului de poluanți.

Elaborarea reglementării privind limitele de emisii de mercur în aer este prevăzută de Convenția de la Minamata cu privire la mercur, adoptată la Kumamoto (Japonia) la 10 octombrie 2013, ratificată prin Legea nr.51 din 30.03.2017.

În condițiile perfecționării legislației Republicii Moldova în vederea armonizării acesteia cu legislația Uniunii Europene, sunt necesare reforme legislative și instituționale pentru îndeplinirea prevederilor Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în special cu referință la:

- art.86 din Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, care prevede protecția sporită a mediului care va aduce beneficii cetățenilor și întreprinderilor din UE și din Republica Moldova, inclusiv prin îmbunătățirea sănătății publice;
- art.87 lit.b) din Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, care prevede cooperarea părților pentru a aborda problemele legate de calitatea aerului;
- art.87 lit.l) din Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, care prevede cooperarea părților în domeniul sistemelor de monitorizare și de informare în domeniul mediului;
- art.89 lit.b) din Capitolul 16 „Mediul înconjurător”, care prevede că cooperarea include printre obiective elaborarea unor strategii sectoriale privind calitatea aerului;
- art.113 din Capitolul 21 „Sănătatea Publică”, care prevede cooperarea părților în domeniul sănătății publice pentru a ridica nivelul siguranței sănătății publice și al protecției sănătății umane ca o condiție prealabilă pentru dezvoltare durabilă și creștere economică;

precum și întru transpunerea:

- Directivei 2008/50/CE privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa;
- Directivei 2004/107/CE privind arseniul, cadmiul, mercurul, nichelul și hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător.

Perfecționarea legislației naționale în vederea armonizării acesteia cu legislația Uniunii Europene va permite Republicii Moldova să participe cu drepturi depline la atragerea asistenței tehnice, consultative și juridice pentru implementarea acestui Acord, și respectiv, va contribui la implementarea tratatelor internaționale ratificate de Moldova.

Legislația națională este condiționată de necesitatea promovării politicii naționale a statului în domeniul armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și realizării acordurilor internaționale la care

Republica Moldova este parte în domeniul protecției mediului, precum și de necesitatea promovării politicii privind calitatea aerului înconjurător orientate spre prevenirea, diminuarea și monitorizarea efectelor ecologice substanțiale.

Un loc important în politica statului trebuie să-l ocupe soluționarea problemelor de mediu, fapt confirmat de articolul 37 din Constituția Republicii Moldova, care garantează dreptul fiecărui cetățean la un mediu înconjurător sănătos.

Acest drept constituțional reprezintă temelia cadrului politico-juridic, de la care pornesc direcțiile strategice din domeniul protecției mediului, utilizării durabile a resurselor naturale, garantarea securității ecologice și integrarea aspectelor de protecție a mediului în politicile sectoriale.

La fel, Constituția Republicii Moldova stabilește în art.34 alin.(1) că „dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit”.

Prin Strategia Națională de Dezvoltare (SND) „Moldova 2020” aprobată de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr.166 din 11.07.2012, Republica Moldova s-a obligat să depună toate eforturile necesare pentru asigurarea tranziției spre o dezvoltare economică verde, care promovează principiile dezvoltării durabile și contribuie la reducerea sărăciei, inclusiv prin asigurarea unei guvernări mai bune în domeniul dezvoltării durabile, prin integrarea și fortificarea aspectelor protecției mediului în toate domeniile de dezvoltare social-economică a țării.

Domeniul protecției mediului nu a fost printre prioritățile Guvernului Republicii Moldova și nu s-a regăsit în SND „Moldova 2020”. Analiza priorităților de dezvoltare economică incluse în SND „Moldova 2020” a constatat că doar prioritățile „Investiții publice în infrastructura de drumuri naționale și locale” și „Diminuarea consumului de energie prin sporirea eficienței energetice” reflectă anumite aspecte legate de mediu ce țin de emisiile de substanțe nocive de la consumul carburanților și de emisiile de gaze cu efect de seră, în cazul pierderilor de energie termică.

Printr-o analiză la nivelul ariilor de politici, Cancelaria de Stat, cu suportul ONU, relevă că cele mai mari discrepanțe se atestă pentru domeniul de politici „Mediu” (Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă 6, 7, 13, 15 și 15), care sunt reflectate destul de slab în SND „Moldova 2020” – 85% și, respectiv, 78% din ținte nu sunt corelate cu SND [5].

La momentul actual unicul document orientat spre asigurarea calității aerului înconjurător este Strategia de mediu pentru anii 2014-2023, care prevede crearea unui sistem integrat de management al calității aerului și reducerea emisiilor de poluanți în aer cu 30% până în anul 2023. Viziunea strategică a documentului de politică în domeniul mediului este asigurarea unei protecții durabile a mediului prin dezvoltarea unui cadru instituțional și de politici eficiente în domeniu.

Bazele politicii de mediu la etapa de tranziție la economia de piață au fost puse de Legea privind protecția mediului înconjurător, nr.1515-XII din 16.06.1993 [6]. Această lege vizează în mod direct securitatea ecologică a populației, utilizarea rațională a resurselor naturale, precum și conservarea naturii și protecția mediului.

Legea privind protecția aerului atmosferic, nr.1422-XIII din 17.12.1997, are drept obiective păstrarea purității și ameliorarea calității aerului atmosferic, prevenirea și reducerea efectelor nocive ale factorilor fizici, chimici, biologici etc. [7].

Legea privind plata pentru poluarea mediului, nr.1540-XIII din 25.02.1998, are drept scop crearea unui sistem economic în care devine neconvenabilă cauzarea oricărui prejudiciu mediului; stipulează mecanismele de limitare a emisiilor în aerul atmosferic prin diferențierea plății pentru diferitele tipuri de poluanți; încurajează introducerea tehnologiilor mai pure, precum și crearea fondurilor ecologice pentru finanțarea investițiilor de mediu [8].

În Legea cu privire la resursele naturale, nr.1102 din 06.02.1997, sunt stabilite principiile de bază ale gestiunii resurselor naturale prin activitate de reglementare, evidență și control al utilizării și reproducerii lor. Printre principiile de bază sunt stipulate: asigurarea unei folosiri durabile (ce nu duce la degradare) a acestora; prevenirea efectelor negative ale activității economice asupra resurselor naturale [9].

Legea cu privire la activitatea hidrometeorologică, nr.1536-XIII din 25.02.1998, prevede atribuțiile Serviciului Hidrometeorologic de Stat, care este instituția abilitată la nivel național. Prin intermediul Direcției Monitoring al Calității Mediului acesta efectuează monitoringul sistematic și prognoza operativă a poluării aerului, printre poluanții monitorizați fiind și ozonul troposferic [10].

Inspectoratul pentru Protecția Mediului realizează activitatea sa în baza Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat, nr.77 din 30.01.2004.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului, prin atribuțiile sale, sub aspect de inspecție și control, acoperă întreaga gamă de manifestări ecologice: exercită controlul de stat și supraveghează respectarea actelor legislative și normative în domeniul protecției mediului; participă la elaborarea normelor anuale admisibile de emisii nocive în atmosferă din surse fixe și mobile; supraveghează respectarea regimului de emisii-limită și a normelor stabilite; ține evidența și efectuează inventarierea la întreprinderi și organizații a surselor de poluare a aerului atmosferic; întocmește și înaintează organelor competente materialele privind cazurile de încălcare a legislației ecologice.

Rezultate și discuții

În urma acestei analize este clar că modernizarea politicii și legislației în domeniul asigurării calității aerului înconjurător va prezenta o provocare majoră pentru Republica Moldova.

În general, documentele generale de politici de dezvoltare a sectoarelor-cheie a economiei naționale duc lipsă de prioritizare a acțiunilor și sunt puțin orientate spre ameliorarea mediului, documentele de politici nu stabilesc ținte cuantificabile de asigurare a calității aerului înconjurător.

Domaniul protecției mediului nu a fost printre prioritățile guvernelor din Republica Moldova și nu s-a regăsit în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”. În rezultat, au fost alocate resurse bugetare modeste pentru crearea infrastructurii de mediu. În același timp, legislația de mediu era promovată cu dificultate sau modificată la nivel de Guvern și Parlament, dar nu în favoarea protecției mediului, ci pentru protecția intereselor unor reprezentanți din sectorul de afaceri.

Toate aceste strategii au întâmpinat și întâmpină dificultăți semnificative în realizarea lor. Motivul fundamental care determină o atare stare de lucruri, când cele mai importante documente de dezvoltare ramurală rămân a fi fără impact pentru țară, constă în lipsa de studii de fundamentare a obiectivelor formulate în aceste documente de politici. După părerea noastră, obiectivele stabilite sunt mai degrabă doleanțe, întrucât nu au în spate justificări financiare și organizatorice privind impactul social, tehnico-economic, capacitatea de a investi etc.

Elaborarea și implementarea cu succes a unei Strategii Naționale privind asigurarea calității aerului înconjurător, însoțită de un Plan Național de Acțiuni, va permite realizarea angajamentelor asumate la nivel național prin intermediul măsurilor întreprinse în scopul evitării, combaterii și reducerii emisiilor de poluanți atmosferici.

Cadrul legislativ-normativ în vigoare este elaborat în baza strategiei pasive de protecție a calității aerului atmosferic și nu mai corespunde cerințelor actuale și prevederilor Directivelor CE. Reglementarea emisiilor în aerul atmosferic se efectuează prin stabilirea CMA de poluanți în atmosferă pentru diferite zone și intervale de timp, conform Listei CMA aprobate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, iar pentru fiecare sursă de poluare staționară se eliberează normativele emisiilor limitat admisibile în baza criteriului calității aerului cu evidența CMA a poluanților în aerul atmosferic al localităților.

Spre deosebire de legislația Republicii Moldova, convențiile ratificate în domeniul menționat, inclusiv directivele UE, reglementează poluarea aerului prin stabilirea „Valorii Limite de Emisii”, bazându-se pe cele mai bune tehnici disponibile.

Standardele pentru emisii de la sursele de poluare sunt specificate în GOST-urile adoptate în perioada sovietică, care diferă de cele aplicate în UE. Este de menționat că pentru poluanții din Republica Moldova nu sunt aprobate valori limită, iar valorile stabilite pentru unii poluanți [11] depășesc semnificativ normativele utilizate în statele europene; pentru alți poluanți, tip dioxid de sulf, dioxid de azot, monoxid de carbon, plumb [12] normativele existente în țara noastră sunt de o valoare mai mică, respectiv cerințele față de aceștia sunt mai stricte decât cele europene.

Subliniem că Legea privind protecția aerului atmosferic, nr.1422 din 17.12.1997, prevede, în linii generale, obiectivele păstrării și ameliorării calității aerului atmosferic și reglementează competențele în domeniul protecției aerului atmosferic. Aceste formulări destul de generale nu corespund în deplină măsură cerințelor Directivelor 2008/50/CE; 2004/107/CE; 2015/1408/CE.

Analiza legislației Republicii Moldova ne permite să evidențiem în ea un șir de elemente care, într-o anumită măsură, sunt specifice monitorizării și măsurării în scopul reducerii emisiilor de poluanți, însă aceste elemente aparte nu ne permit să apreciem aplicarea lor, ținând cont de prevederile Directivelor 2008/50 / CE, 2004/107 / CE și 2015/1408 / CE. Sistemul național de management al calității aerului este caracterizat de funcționalitate limitată și nu este capabil să evalueze impactul emisiilor asupra calității aerului și să gestio-

neze riscurile privind sănătatea afectată de efectele nocive ale poluării. Nu sunt stabilite cerințele pentru plafonarea emisiilor la nivel național.

Sistemul instituțional existent nu este unul integrat, fiind caracterizat prin cooperarea proastă între autoritățile și instituțiile publice cu competențe în domeniul de gestionare a calității aerului și nu asigură soluționarea în mod organizat și unitar a problemelor din domeniu. Măsurile întreprinse în vederea prevenirii riscurilor și atenuării efectelor poluării aerului sunt ineficiente.

Nu sunt delimitate competențele de control și autorizare în domeniul aferent în vederea excluderii unui potențial conflict de interese, dar și concentrării tuturor atribuțiilor din domeniu în cadrul unei singure autorități.

Legea privind plata pentru poluarea mediului, actualizată pe parcurs, stabilește plățile de poluare, astfel încât nu provoacă un interes evident și pentru diminuarea emisiilor de poluanți în aerul atmosferic. Taxele și alte instrumente economice pot oferi stimulente pentru un comportament care protejează sau îmbunătățește mediul ambiant și, totodată, descurajează acțiunile cu impact negativ asupra mediului.

Principalele instrumente economice utilizate în țară pentru protecția mediului se referă la amenzi și despăgubiri pentru prejudiciul cauzat, acordarea de autorizații și drepturi de practicare a unor activități aferente valorificării resurselor naturale. Instrumentele nominalizate sunt puțin eficiente din cauza nivelurilor joase ale acestora, precum și din motivul că cadrul legal nu presupune măsuri drastice de constrângere în cazul neonorării la timp a obligațiilor pentru prejudiciul cauzat mediului ambiant.

Posibilitățile laboratoarelor din sistemul Rețelei Naționale de Observare și Control de Laborator (RNOCL) sunt reduse. Dotarea actuală a laboratoarelor este insuficientă pentru asigurarea implementării eficiente a politicii din domeniul evaluării și gestionării calității aerului înconjurător în conformitate cu cerințele convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte și cu standardele UE.

Actualmente, Republica Moldova nu dispune de un sistem informațional integrat. Ea nu dispune de date reale privind volumul de emisii ale poluanților în aer, iar cetățenii nu sunt asigurați de calitatea aerului, ceea ce împiedică întreprinderea măsurilor de protecție a sănătății și, respectiv, limitează nivelul de participare a populației în politicile statului orientate spre protejarea aerului [13].

Concluzii și recomandări

Este necesar de a revizui SND „Moldova 2020” și de a stabili o sinergie mai bună dintre obiectivele specifice, indicatorii de monitorizare și viziunea strategică privind asigurarea calității aerului înconjurător, cu luarea în considerare a obiectivului de creare a unui sistem integrat de evaluare și gestionare a calității aerului și de reducere a emisiilor de poluanți în aer cu 30% până în anul 2023 prevăzut de Strategia de mediu pentru anii 2014-2023.

Considerăm că necesită a fi elaborată și adoptată Strategia Națională privind asigurarea calității aerului înconjurător, însoțită de un Plan de Acțiuni, care ar avea menirea de a servi drept strategie-umbrelă și care va crea un mediu oportun pentru ca atât sectoarele-cheie ale economiei naționale, cât și alte domenii (cum ar fi sănătatea publică și altele), să-și elaboreze sub acest aspect propriile strategii și/sau planuri de acțiuni privind asigurarea calității aerului înconjurător sau să integreze în strategiile deja existente aspecte de reducere a emisiilor de poluanți.

Elaborarea noii redacții a Legii privind calitatea aerului înconjurător. Noua lege va stabili bazele juridice, politice de stat privind evaluarea calității aerului, desemnarea zonelor și a aglomerărilor și măsurile necesare pentru protejarea sănătății umane și a mediului întreg prin reglementarea măsurilor destinate menținerii calității aerului înconjurător, acolo unde aceasta corespunde obiectivelor pentru calitatea aerului înconjurător stabilite, și îmbunătățirii acesteia în celelalte cazuri.

Elaborarea mecanismelor de implementare a Legii privind calitatea aerului înconjurător prin adoptarea regulamentelor, instrucțiunilor, ghidurilor etc.

Actualizarea Legii privind plata pentru poluarea mediului prin revederea plăților pentru diminuarea emisiilor de poluanți în aerul atmosferic. Perfecționarea mecanismului de realizare a măsurilor de stimulare materială și financiară a cadrelor, persoanelor fizice și juridice care participă la procesul de diminuare a poluării aerului atmosferic.

Revederea nivelului amenzilor și despăgubirilor pentru poluare atmosferică, pe direcția sporirii numărului de salarii minime ce urmează a fi percepute pentru contravențiile respective.

Elaborarea și adoptarea amendamentelor în Codul contravențional și în Codul penal pentru o serie de fapte prejudiciabile care nu sunt prevăzute în prezent pentru titularii de activități care dețin surse fixe sau mobile de poluare atmosferică.

Resetarea sistemului instituțional de control și autorizare în domeniul aferent prin excluderea conflictelor de competențe, îmbunătățirea conlucrării și sincronizarea eficientă a reformelor în cadrul autorităților publice împuternicite cu competențe de evitare și combatere sau reducere a emisiilor de poluanți atmosferici și aplicarea cadrului normativ în acest sens.

Crearea și instituirea Sistemului intersectorial de informare prin aprobarea Regulamentului cu privire la funcționarea Sistemului de informare privind calitatea aerului din Republica Moldova (Sistemului de informare), care va forma spațiul informational intersectorial destinat colectării, analizei, partajării, modelării și utilizării datelor privind calitatea aerului în procesul de luare a deciziilor. Sistemul de informare va fi destinat atât sectorului public, cât și celui privat. Obiectivul principal al Sistemului de informare va fi de a facilita colectarea și transmiterea datelor privind calitatea aerului către instituțiile abilitate și părțile interesate, în vederea luării deciziilor de planificare pe termen scurt, precum și pe termen lung a gestionării durabile și comparării informațiilor despre calitatea aerului.

Dezvoltarea de metodologii privind evaluarea riscului pentru starea de sănătate a populației în cazul expunerii la poluarea atmosferică. (Stabilirea unui set de indici de sănătate în relație cu mediul în vederea introducerii sistemului geografic de informații de mediu și sănătate.)

* * *

Republica Moldova și Uniunea Europeană își dezvoltă și își consolidează cooperarea în domeniul mediului înconjurător, contribuind astfel la obiectivul pe termen lung privind dezvoltarea durabilă și ecologizarea economiei. Se prevede că protecția sporită a mediului va aduce beneficii cetățenilor și întreprinderilor din Republica Moldova, inclusiv prin îmbunătățirea sănătății publice, prin conservarea resurselor naturale, prin sporirea eficienței economice și ecologice, prin integrarea mediului în alte domenii de politică, precum și prin utilizarea de tehnologii moderne, mai curate, care să contribuie la modele de producție mai sustenabile. Cooperarea se desfășoară ținând seama de interesele părților pe baza egalității și a beneficiilor reciproce, precum și de interdependența existentă între părți în domeniul protecției mediului și de acordurile multilaterale în acest domeniu.

Referințe:

1. BUBURUZ, D. *Direcțiile prioritare de cercetare în domeniul protecției calității aerului atmosferic în RM*. Informație de sinteză. INEI, 2006, Chișinău, p.26-34.
2. Raportul anual al SHS privind starea calității aerului atmosferic pe teritoriul Republicii Moldova pentru anul 2016 [Accesat: 28.04.2018]. Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Anuar_Statistic/2016/AS_2016.pdf
3. COPACINSCHI, G., MÎRZA, V., CIOBANU, Z., VELEVA, A. Sursele de poluare a aerului atmosferic. În: *Mediul Ambient*, 2005, nr.3, p.39-44.
4. DUȚU, M. *Dreptul Internațional al Mediului*: Suport de curs. București, 2012, p.31 [Accesat: 25.04.2018]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/144205923/Dreptul-International-Al-Mediului-Mircea-Dutu>.
5. Raport de evaluare intermediară a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” Versiunea finală.- Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, Parteneri: Cancelaria de Stat ONU Moldova, septembrie 2017, p.115.
6. În: Monitorul Parlamentului al Republicii Moldova, 1993, nr.10.
7. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.44-46.
8. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.54-55.
9. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.40.
10. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.060.
11. Technical report on UK supplementary assessment under The Air Quality Directive (2008/50/EC), The Air Quality Framework Directive (96/62/EC) and Fourth Daughter Directive (2004/107/EC) for 2014 [Accesat: 27.04.2018]. Disponibil: https://ukair.defra.gov.uk/assets/documents/reports/cat09/1611011538_AQ0650_2014_MAAQ_technical_report.pdf
12. Ibidem.
13. Raportul auditului de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova, Hotărârea Curții de Conturi nr. din 30 noiembrie 2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.18-26.

Date despre autor:

Natalia ZAMFIR, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: nataly.zamfir@yahoo.com

Prezentat la 15.05.2018